

הלל ושמחה ביום העצמאות - שלש דרשות

חבלי משיח^א

עוד בהיותי תלמיד בישיבת 'מרכז הרב' נשאלה שאלה זו, השאלה שהיום שואלים אותה יותר. האמנם זאת המדינה לה ציפו נביאינו? האמנם זהו חלום שנות האלפיים המתגשם? תמונת המצב לא מזהירה כל כך, פותחים עיתון ורואים! והתשובה היתה מפתיעה - אמנם למדינה זו ציפו נביאינו! הגאולה היא מהפכה עצומה. מהפכה עולמית והפיכה בתוככי ישראל. היא מורכבת ומלווה לעולם בקשיים. כך חזו גם נביאינו וחכמינו: תהיה גאולה ויהיו קשיים. והקשיים מרובים מבית ומחוץ, ויותר מבית - קשיים כלכליים, קשיים מוסריים, בריחה וחיפוש אחר זהות. אבל צריכים לזכור, שכל הקשיים האלה הולכים יד ביד עם הגאולה. ואנחנו זכינו לחיות בדור שהוא דור הגאולה, דור המהפכה. כך לימדונו חכמינו (סנהדרין צח): "אמר עולא: ייתי ולא אחמיניה." כלומר יבוא המשיח ולא אראה אותו. "וכן אמר רבא: ייתי ולא אחמיניה." נורא ואיום, מבהיל! שניים מענקי ישראל מתפללים שהמשיח יבוא, מתפללים לגאולת ישראל, ואילו הם לא רוצים לחיות באותה תקופה - שהם לא יראוהו, ומדוע? הם מפתחים. יהיו קשיים, יהיו יסורים, וקשה לעמוד כאשר דברים יקרים הולכים ומתמוטטים והחוצפה מרימה ראש. ובהמשך שם: "רב יוסף אמר ייתי ואזכי דאיתיב בטולא דכופיתא דחמריה". כלומר אני רוצה ורוצה לראות, ומוכן גם לשבת בצל של צואת החמור של המשיח. נורא! רב יוסף מוכן להיות לא רק בצל של המשיח, לא רק בצל חמורו, אלא בצל הצואה של חמורו של המשיח. שיא השפלות! איזה תיאור - בצל של צואה!!

והם הם הדברים. למשיח יש חמור, והחמור מפריש פסולת, והוא מוכן לשבת בצל הפסולת. רב יוסף ידע שאם יש משיח, יש גם צואה - פסולת, פסולת של סירחון. קשה לשאת את הסירחון, אך הצואה באה מחמורו של משיח, וזה כדאי. מוכן רב יוסף לסבול, כי סוף סוף יש לו קשר עם המשיח. כך תיאר חז"ל משיח. ענקיות, מהפכה, גאולה, עולמות עליונים... וצל, צל של צואה.

אמר ליה שבור מלכא לשמואל: אמריתו משיח על חמרא אתי (אתם אומרים שהמשיח בא על חמור), אישדר ליה סוסיא ברקא דאית לי (אשלח לו סוס משובח שיש לי). אמר ליה: מי אית לך בר חיור גווני! (החזיר לו שמואל: האם יש לך בר חיור גווני? נרש"י: סוס בעל מאה גוונים)). (סנהדרין צח.)

* כותרת המאמר וכותרות הדרשות - מהעורך

** שכתוב דרשת יום העצמאות ה'תשמ"ו.

אותו גוי לא מבין מדוע לא יבוא המשיח על סוס, חיה אצילית ויפה, סוס גזעי, והוא מציע לשלוח סוס כזה, ואילו שמואל יודע, שהגאולה - המשיח - לא בא על שטיח אדום, הוא בא על חמור, בהמת משא הסובלת את המשא בשקט. שלש פעמים ביום אנו אומרים: "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח... כי לישועתך קיינו כל היום...".

לא ברור מה מקומו של הביטוי "לישועתך" כאן. יעקב אבינו ברגעיו האחרונים, רואה בחזונו את עם ישראל לדורותיו, כל שבט וברכתו, והנה מגיע שבט דן, ויעקב אבינו שעל שמו נקראנו - 'עם ישראל', אומר (בראשית מט יז-יח): "יהי דן נחש עלי דרך שפיפן עלי ארץ, הנשך עקבי סוס ויפל רכבו אחור. לישועתך קייתי ה'". כבר שאלו הפרשנים על כך, זו סטייה מהברכה: ורש"י במקום כבר ענה, שניבא על שמשון שברגע האחרון כאשר שב אליו כוחו הוא קורא בקול (שופטים טז, כח): "זכרני נא וחזקני נא אך הפעם הזוה". שמשון הגיבור כולו סמל גבורה והילה מחד, וקשיים מאידך. גם אנו מצפים לצמח דוד וקוראים לישועה, מבקשים שגאולה זו תבוא מהר בישועה ורחמים. זאת הדרך. מרגלא בפומיה דאבא ז"ל הפסוק (תהילים קכח, ה): "וראה בטוב ירושלם". בירושלים יש צדדים של יראה, של פחד ואימה, אך גם צד של שלימות. וראה בטוב ירושלים! - לראות בצד הטוב של ירושלים. ידוע מאמר חז"ל (סנהדרין טז, א):

ביקש הקב"ה. לעשות חזקיהו משיח וסנחריב גוג ומגוג. אמרה מידת הדין לפני הקב"ה: רבש"ע, ומה דוד מלך ישראל שאמר כמה שירות ותשבחות לפניך לא עשיתו משיח, חזקיהו שעשית לו כל הניסים הללו ולא אמר שירה לפניך תעשהו משיח? לכך נסתתם! ...

לא הסתפקו חז"ל בכך, ואמרו (שם): "גנאי הוא לחזקיהו וסייעתו שלא אמרו שירה...".

מדוע באמת לא אמר שירה? חזקיהו ראה חורבן סביב לירושלים, שהרי כבש האויב את כל הארץ כמעט, והגיע לשערי ירושלים, והנה כאן, לאחר חורבן והרס, נעצר בנס עילאי, והנה האויב קם בבוקר וכל חילו הגדול כולם פגרים מתים. חזקיהו ראה את החורבן, וקשה היה לו לשיר. חזקיהו שכח את העיקר - נס ההצלה, הצלת ירושלים. נס זה הוא הסמל לנצחיות, והוא הסמל שהקב"ה, שומר ישראל, לא ינוס ולא ישן. חזקיהו הסתכל יותר סביבות ירושלים ולא הסתכל מספיק בירושלים כלילת היופי שנשארה.

וברוך ה' יש שפע טוב, טוב ה' לכל. בכל התחומים יש טוב ואור, ואלו שיטיילו במרחבי ארצנו יראו הרבה אור.

זכור נזכור מה היה לפני שנים. ארץ ישראל נבנית, למרות כל המשטינים למיניהם. עם ישראל שב מגלותו. חוזר ונבנה כאן מרכז לתורה ולמצווה, מוסדות תורה ודעת מוקמים לתפארה. גילויים פנטסטיים של חזרה לכור המחצבת, ספרות תורנית ששום דור לא ראה כמוה, ועוד ועוד.

העל זאת לא נשיר?

מובא בליקוטי ר'ין מברסלב:

יש אנשים קטנים, אשר בראותם האורות הגדולים, מניחים האצבעות הקטנות על העיניים וכך לא רואים האורות, צריך להסיר האצבעות ולראות!

"זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו". (תהילים קיח, כד)

"בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים". (תהילים קכ"א)

"שירו לה' ברכו שמו בשרו מיום ליום ישועתו". (תהילים צ"ב)

קמעא קמעא

"זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו".

אשרינו שזכינו לגדול בדור של אתחלתא דגאולה בארץ ישראל, ולהשתתף בגופנו בגאולתם של ישראל. מהי דרך הגאולה? ידוע ומפורסם ויש לחזור על המפורסמות.

רבי חייא רבא (הגדול) ור"ש בן חלפתא הוו מהלכין בהדא בקעת ארבל בקריצתא (היו מהלכים בתוך בקעת ארבל בעלות השחר) וראו איילת השחר שבקעת אורה. אמר רבי חייא רבה לר"ש בן חלפתא: בי רבי! (אדם גדול) כך היא גאולתן של ישראל, בתחילה קמעא קמעא, כל מה שהיא הולכת היא רבה הולכת. מאי טעמא? (מיכה ז, ח) "כי אשב בחושך ה' אור לי". כך (כך אנו מוצאים בפורים) בתחילה (אסתר ב, כא) "ומרדכי יושב בשער המלך... קצף בגתן ותרש... ויכתב בספר דברי הימים לפני המלך", ואח"כ (שם ג, יא) "ויקח המן את הלבוש ואת הסוס", ..., ואח"כ (שם ח, טז) "ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות", ואח"כ (שם טז) "ליהודים היתה אורה ושמחה".

אם נעייין בדבר נגלה דברים מופלאים. מהו הצעד הראשון? מדובר בבגתן ותרש. ומהי ההתחלה? נכתב בשם מרדכי על נסיון ההרעלה. העובדה שיהודי נכתב בספר חשוב, סממן של גאולה יש בו. עד עתה הוכרו היהודים אך ורק לבוז, והנה עת חדשה. מה קרה לאחר מכן? משתרבת לכאן פרשה עגומה: גזירה, הפור וכו'. כלומר, הגאולה מתעכבת ונעצרת לכאורה, ומגיעים ימים קשים; ובכל זאת, לפי חז"ל, זהו השלב הראשון. גם בשלבים הבאים, בד בבד עם ההתקדמות, נותרות ללא פתרון חלק מהבעיות. המן מכריז לפני מרדכי "ככה יעשה לאיש...", אבל בעית היסוד, והיא ההשמדה המתוכננת, בעינה עומדת. ואף על פי כן - כך ראו חז"ל גאולתם של ישראל: ברכה על כל צעד קדימה. ואולי אפשר לעשות השלכות לימינו.

* שכתוב דרשת יום העצמאות ה'תשמ"ה.

הצעד הראשון: נכתבו הדברים, ולגבינו נכתבו הצהרות שונות כשבמרכזן הצהרת בלפור. מרדכי נכנס לספר הזכרונות, עם ישראל נכתב בספר ההיסטוריה כזכאי למולדת.

והיו מגדולי ישראל ששמחתם רבה היתה.

וכך אמר בעל ה'משך חכמה':

זכינו עכשיו לשתיים: באלף ושמונה מאות שנות גלותנו, ידענו אמנם כי עם אנחנו, ולמרות הצרות לא שכחנו ולא הסחנו את דעתנו מזה אף רגע. אבל הגויים לא הכירו בזה ולא החשיבו אותנו כעם, ועתה ב"ה גם עמי העולם מודים ומכירים כי עם אנחנו. ועוד: עד עכשיו היו מרפים את ידי העושים והמעשים בישוב ארץ ישראל מצדדים שונים... מעתה אחרי אישור המנדט בסן רמו לא יוכלו עוד לרפות ידי העושים. (מזבא בתקופה הגדולה עמ' קצח).

הצעד השני: "ויקח המן את הלבוש". דווקא המן מסייע לתהליך, זהו צעד נוסף. האומות שמעולם לא גילו ידידות מיוחדת לישראל כולן מכריזות ומכירות במדינה ואף מסייעות. קבלנו נשק ממי שנהפכו בשלב מאוחר יותר לשונאינו. הבריטים בנו תשתית לסדרי ממשל, מבני ממשלה וכו', (עד ימינו שוכנות משטרות ישראל במבנים שבנו הבריטים).

הצעד השלישי: "ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וחור...". הכרה בערכו של מרדכי. מהיהודי השפל, ליהודי הרוכב על הסוס בכבוד מלכים. זהו מהפך נוסף שיש לברך עליו. החלו להכיר ולהוקיר. מדינת ישראל שמה יצא לפניה כמפריחה שממות, עוזרת למדינות מתפתחות באפריקה ובאמריקה, כבוד גדול ניתן לצבאה ולשירות הבטחון שלצידו. זהו שינוי עצום בתפיסת עולמם של גויים כלפי יהודים.

והצעד האחרון: כאן, אנו עדיין באמצע - "ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר".

"אורה - זו תורה", תורה יש ב"ה הרבה. יש להוסיף ולהוסיף, אבל מרכז התורה חזר לארץ. עולם מוסדות התורה, אולפנות וישיבות - עולם זה הולך ומתבסס בארץ. "שמחה - זה יום טוב". יש יום טוב - יום העצמאות. חסר ששון ויקר. "ששון" - פרושו ריבוי שמחה, במיוחד בצד הרוחני. ריבוי שמחה. שמחה איכותית. עדיין השמחה קשורה קשר בל ניתק ליום הזכרון, עדיין נראות בעיות. חסר ששון ויקר.

השנה (שנת הארבעים) אנו עדים להבלטת הבעיות והקשיים בתחומים שונים. שאלות רבות עומדות על הפרק, במיוחד השנה, לאור מאורעות שקרו ביהודה ושומרון. שהחיינו וקיימנו והגענו לבעיות כאלה, ורק עליהם יש אולי לברך שהחיינו. אלפיים שנה לא היו לנו בעיות מסוג הבעיות של היום, וקשה לעכל שחיינו השתנו מן הקצה אל הקצה, ועל כך יש לומר 'מודים' בקול רם! היום מתלבטים ומקשים:

* המותר - להרוס ביתו של מחבל?

* המותר - לגרש מחוץ לגבולות? כיצד צרים על ביירות?

* המותר - לפגוע באוכלוסיה אזרחית המגינה על רוצחים?

* המותר - לענות שבויים-אסירים? פעולות תגמול בשבת מותר או אסור?

* המותר - לקיים עוצר?

שאלות אלו כולן חדשות, אלו שאלות המחזירות אותנו לעולמו של התנ"ך, אנו חיים שוב את תקופת התנ"ך. חסרים רק הנביאים מורי הדרך. אפילו השאלה הכואבת, הבלתי מובנת, האם מותר או אסור למסור חלקי ארץ ישראל - כל כולה חדשה, ומקורותיה בתנ"ך. השאלות קשות, אך הן מצביעות על שינוי פנטסטי שהתרחש כאן. ברוך ה' שזכינו לחיות בדור שאלו שאלותיו. לא שאלות של מושפלים עד עפר, אלא שאלות של "מקימי מעפר... להושיבי עם נדיבים!" הקשיים אין בהם להרתיע, הם מתשלים, הם מלמדים, הם בבחינת כור היתוך.

רבינו צבי יהודה קוק זצ"ל היה מסביר:

בין י"ג היאני מאמין אנו אומרים: "אני מאמין באמונה שלמה בביאת המשיח ואע"פ שיתמהמה עם כל זה אחכה לו בכל יום שיבוא".

הביטוי "עם כל זה" - הרי הוא מיותר! אלא הביטוי מדבר על מהלך ההופעה עצמה. יש התמהמהות ועיכוב בתוך התהליך, ועם כל זה אחכה לו בכל יום שיבוא. זהו הסדר!

וזו תפילתנו בכל יום: אנא המעט בקשיים והעכובים בתהליך הגאולה. בתקופה הגדולה הזאת אנו מבקשים רחמים, "ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים". שוב ברחמים! "ולירושלים עירך ברחמים תשוב", וגם בברכת המזון: "בונה ברחמים ירושלים. אמן!"

אני זוכר עצרת גדולה לאחר מלחמת ששת הימים ב'מרכז הרב'. היתה התרוממות הרוח וקם ד"ר בורג ודיבר:

"זה היום עשה ה' נגילה ושמחה בו".

ומה לאחר מכן, לאחר השמחה הגדולה?

"אנא ה' הושיעה נא!"

ליד הדברים הגדולים צריכים גם ישועה גדולה מחשש לקלקול.

נודה לך ה' א-להינו

על שזיכית אותנו לחיות בדור שכולו פלא,

על כל טיפה וטיפה שהורדת ליבולינו,

על כל יום שאנו זוכים להיות בארץ "עיני ה' א-להיך בה" (דברים י"א, ב),

ארץ בה חיו אבותינו אברהם יצחק ויעקב,

ארץ בה התהלכו נביאנו ומשוררינו.

נודה לך על ארץ תמדה טובה ורחבה.

וזכנו להמשיך ולצעוד בצעדי הגאולה, וברחמים גדולים.

אנא, עשה שלא נהיה כפויי טובה.

לגאולה שלמה במהרה בימינו. אמן.

ראיה רחבה

"זה היום עשה ה' נגילה ושמחה בו".

אנו מאמינים בני מאמינים ומזכירים מידי שנה בשנה:
 "זה היום עשה ה'". ה' הוא הנותן את הכת, וה' הוא שזיכה אותנו בזכות
 הגדולה, לחיות בתקופה של גאולה בארץ ישראל. לא כל הדורות זכו לכך ואנו
 זכינו. מה גדול קרבן התודה שלנו.
 משה רבינו לא זכה לכך, ואנו זכינו, והיאך לא נשמח - "נגילה ושמחה בו".
 ידוע הסיפור, המובא במסכת כתובות (ק"ב) על עלייתו ארצה של רבי זירא:

רבי זירא כי הוה סליק לא"י לא אשכח מברא למעבר. נקט מצרא וקעבר.
 אמר ליה ההוא צדוק: עמא פזיזא דקדמיתו פומייכו לאודנייכו, אכתי
 בפזיותייכו קיימיתו. אמר ליה: דוכתא דמשה ואהרן לא זכו לזה, אנא מי
 יימר דזכינא לזה. נרבי זירא, כשהגיע לארץ ישראל, לא מצא מעברות לעבור את נהר
 הירדן. נאח בחבל דק שהיה מתוח לרוחב הנהר, ועבר. ראה אותו מין אחד ואמר לו: העם
 הפזיז! עדיין פזיזים אתם! מאז סעמד הר סיני שהקדמתם נעשה לנושמע. ענה ר' זירא: מקום
 שמשה ואהרן לא זכו לו, מי אומר שאני אזכה [...]

ואנו בדרנו זכינו זכות עצומה. אשרינו, מה טוב חלקנו.
 דווקא עתה, כאשר באופק נשמעים קולות נכאים, כאשר יש קמים ומערערים,
 דווקא עתה יש להוסיף בשמחה.
 בזמן העליה בתקופת הבית השני, מצוין בפסוק שעלו עם כלי נגינה, ומסביר
 רש"י הטעם לכך - להרבות בשמחה. לא רק לשמוח יש אלא להרבות בשמחה!
 מרבי עקיבא, מורנו ורבינו הגדול, למדנו לא להסתכל רק על השועל היוצא
 מחורבות ירושלים. אנו תלמידי תלמידי הולכים בדרכו ורואים דרך השועל גם
 את גור אריה יהודה.

צריכים לזכור את העיקר ולא לשכוח.
 בליל יום העצמאות, אנו אומרים את פרק ק"ז בתהילים על ארבעת המופלאים
 שניצלו. הפרק מסיים "מי חכם וישמר אלה ויתבוננו חסדי ה'".
 כולם ראו! המפליג במים ראה שם את הניסים, ההולך במדבר וכו' כל אחד ראה
 ניסים מופלאים, אך נטיית האדם - לשכות, "מי חכם וישמר אלה". זאת חכמה
 גדולה ומקצוע גדול. לא לטבוע בבוץ של עכשיו, לא להידבק בכתם, אלא
 להתבונן מסביב. "שאי סביב עיניך וראי" - לא ראייה נקודתית.
 נזכור מה היינו, ומה אנו עתה. רק לפני שנים מעטות היינו בגלות. עם נודד, נרדף,
 נתון לחסדם של אכזרים, נתונים לביזה ולמשיסה. וה' גאלנו והביאנו אל הארץ
 הזאת. ומה היה בארץ הזאת? רק חול וחול כלשון השיר, תרתי משמע: חול
 וענייני חול.

ועתה, איזה בנין! גם בנין של חול, וגם בנין של קודש! "כי מציון תצא תורה ודבר
 ה' מירושלים". איזה קיבוץ גלויות! ואיזו פריחה חקלאית! זכינו לחיות בתקופת
 הגאולה. איזו שמחה! כמה השתוקקו לכך דורות!
 מספרים המספרים: היה זה בליל תשעה באב, לפני מאות בשנים, הגיע נפוליאון
 המצביא ופמלייתו לבית כנסת בצרפת. הוא התפלא לראות יהודים יושבים

* שכתוב דרשת יום העצמאות ה'תשמ"ט.

כפופים על הארץ, וקוראים ומיללים לאור נרות. לא הבין את המחזה, כששאל להסברו של המחזה, שמע והבין. וידע הוא לומר! עם שידוע לבכות את חורבנו ולזכור, ולשמור על כך, ודאי יגאל ויבנה מחדש! אסור לשכוח מה היה לפני ארבעים ואחת שנה, ואסור שסיסמאות של עכשין ינהלו את חיינו. נראה מסביב, נחזור על הראשונות. הגאולה זועקת! הניסים שהתרחשו לנו זועקים עד לשמים להודות - "זה היום עשה ה' נגילה". יש קשיים, אך אלו קשיי גאולה, חבלי גאולה, חבלי בניין ולא הרס וחורבן. אנו מכירים את המחלוקת במשנה בברכות (יב):. ולמדנו עליה בליל הסדר.

אמר רבי אלעזר בן עזריה: הרי אני כבן שבעים שנה ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות, עד שדרשה בן זומא: שנאמר "למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך". ימי חייך - הימים, כל ימי חייך - הלילות, וחכמים אומרים ימי חייך - העולם הזה, כל ימי חייך - להביא לימות המשיח.

רבי אלעזר בן עזריה אומר להזכיר בלילות, וחכמים אומרים להזכיר לעתיד לבוא. שניהם אומרים להרבות ולהזכיר בלילה או בימות המשיח. ומדוע? צריך לא להיתפס להווה. לעיתים יש מצוקה בהווה, יש חושך ונתפסים ליאוש, לנסיגה. אבל כשמזכירים את ההתחלה, מזכירים את ניסי יציאת מצרים, מזכירים את מכות מצרים, אז מתמלאים עוז ותעצומות גם בהווה. חכמים אומרים, שגם בימות המשיח מזכירים. גם בתקופת משיח ישנם ימי חולשה, ימי קושי. וגם אז משמשת יציאת מצרים מגדלור של כוח. עוד לומדים, שכל הקשיים שנראו קשים ללא נשוא, הפכו לאבני יסוד בבנין הגאולה.

גזירת היאור - הביאה ללידתו של משה. קושי השיעבוד - הביא ל"ויאנתו" ולהצלת טרם זמן ממצרים.

העמידה על הים והחרדה מפני המים - הביאו לבקיעת ים סוף ולקריאת האמונה הגדולה - "ויאמינו בה' ובמשה עבדו".

וכן בימינו; הפחד בפתיחת מלחמת השחרור - הביא לנצחון עצום ולהרחבת הגבולות. השהות והחרדה לפני מלחמת ששת הימים (חפירת בתי קברות המוניים) וכניסת הסורים והירדנים למערכה - הביאו לניצחון הנפלא והעצום; מעז יצא מתוק.

וגם עתה עוד נזכה, ונתפלל לכך, שקשיי ההתנערות (האינתיפאדה) יתגלו כאבני בניין בגאולת ישראל.

לפני שאנו מתפללים תפילת שמונה עשרה אנו אומרים "גאל ישראל" - הודייה על העבר. אבל עם התחלת התפילה וההתבוננות בגבורות ה' אנו חוזרים ואומרים - "ברוך ... גואל ישראל". לאחר שכרענו והשתחוינו אנו איננו כפויי טובה - אנו רואים יום יום צעדי גאולה: "ברוך אתה ה' גואל ישראל".

ומתפילת שמונה עשרה אנו לומדים עוד.

אומרת הגמרא (ברכות לז):

דרש רבי שמלאי: לעולם יסדר אדם שבחו של הקב"ה ואחר כך יתפלל, מנלך ממשה, דכתיב (דברים ג, כה) "ואתחנן אל ה' בעת ההיא", וכתיב "ה' א-לֵהִים אתה הַחֲלוֹת לְהִרְאוֹת אֶת עַבְדְּךָ, אֶת גְּדֻלַּךְ וְאֶת יַדְךָ הַחֲזֹקָה אֲשֶׁר

מי א-ל בשמים ובארץ אשר יעשה כמעשיך וכגבורתיך", וכתוב בתריה
 "אעברה נא ואראה את הארץ הטובה" וגו'.

רק אחרי תאורי שבת מפליגים, מבקש משה רבינו את בקשתו. גם למשה קשה,
 אך כדי שלא יהיה בתוך מועקת הקושי הוא משבח ומהלל, ואז הכל נראה
 אחרת.

אומר רבי שמחה בונים מפשיסחא בדרוש לפרשת ואתחנן¹:

... כי כל המכות של מצרים, וקריעת ים סוף, הכל היו בגס. ומשחטאו
 ישראל, חזרה עולם להתנהג בטבע, ונשכחו כל הניסים, אף שהם בעצמם
 היו שם, כיון שעולם הנס הוא למעלה מטבע. וכיון שחזרו לעולם הטבע,
 נשתכחו הניסים, ולא היה להם רק זכר. כמו אנחנו שיש לנו זכר מניסים
 הנ"ל...

ואנו, בני דורנו - לא זכר מנס יש לנו. זכינו, הרגשנו וראינו.
 נזכור לעצמנו יום יום - ארץ ישראל היא שלנו ולא גזולה היא בידינו. שבנו
 לנחלת אבותינו, וכלשון הרמב"ן: "שנצטוונו לרשת הארץ אשר נתן הא-ל יתברך
 ויתעלה לאבותינו, לאברהם, ליצחק וליעקב, ולא נעזבה ביד זולתינו מן האומות
 או לשממה...".

אנו בתהליך גאולה, לה ציפו דורות, ופינו שירה על כך: "ואילו פינו מלא שירה ...
 אין אנחנו מספיקים...".

נתפלל להחלמת פצועינו, להחזרת שבוינו, ולהשבת שקט ושלווה לכל ארץ
 ישראל.

ה' ינער אויבינו ושונאינו כפי שניער פרעה וחילו בים סוף, ויזכנו לגאולה שלמה
 במהרה.

1. מובא בספר 'קול שמחה' בליקוטים. מהדורת יהודה מנחם בוים עמ' קלז.